

Poštovane kolegice i kolege,

ima trenutaka na lenti vremena koji su ispunjeni neočekivanim izazovima, mijenjaju svekoliki pogled na našu svakodnevnicu i trajanje, a ostavljaju trag dubok poput bolnog ožiljka. Pandemija COVID-19 i potres upravo su takav usud.

Hrvatski liječnički zbor i *Liječnički vjesnik* kroničari su hrvatskog liječništva, a u situaciji pandemije COVID-19 te nedavnog potresa u glavnom nam gradu Zagrebu hrvatsko je liječništvo još jednom iznašlo snage pokazati upotencijal struke i djelovanja. Kontinuirani razvoj *Liječničkog vjesnika* u protekle 143 godine jezgra je razvoja medicinske znanosti i vještina u domovini i svijetu.

Na poziv HLZ-a brojna su stručna društva kao i pojedine kolegice i kolege našli dovoljno snage da proizvedu više od šezdeset radova, u prvom redu usmjerenih djelovanju u situacijama novih izazova pandemije COVID-19. Svi su radovi dostupni na poveznici: <https://www.hlz.hr/category/covid-19/>.

Objavlivanjem preporuka za dijagnostiku i liječenje bolesti COVID-19 stručna društva Hrvatskoga liječničkog zbora ispunjavaju svoju temeljnu zadaću te izravno utječu na boljitak struke i svih onih potrebitih naših vještina i znanja.

Uredništvo *Liječničkog vjesnika* odlučilo je u dvobroju 3-4/2020. objaviti dio radova pisanih po pozivu te neke od uradaka stručnih društava kao i dio arhivske građe aktualne u ovom trenutku. Osobita pozornost posvećena je povijesnoj paraleli sa španjolskom gripom i njenim prikazima u ranijim brijevima *Liječničkog vjesnika*. Neke tada napisane tvrdnje vrijede i danas – osobito ona o manjku potrebnog znanja za svladavanje ugroze.

Liječnički vjesnik popratio je 1881. godine i stradanja zdravstvenih ustanova u Zagrebu i okolici nakon Velikog potresa 1880. godine. Danas imamo osjećaj ne samo ponavljanja povijesti, već i gustoće povijesnog trenutka u kojem živimo.

U ovogodišnjem potresu stradali su prostori Središnjice HLZ-a u Šubićevoj ulici 9 u Zagrebu. Veći je dio nastalih šteta saniran, dio je u postupku sanacije, a Velika dvorana ostaje nam kao izazov, ali smo sigurni da će obnova započeti tijekom lipnja ove godine.

Neprijeporno je da se sva aktivnost i doprinos stručnih društava Hrvatskoga liječničkog zbora u proteklih nekoliko mjeseci ne može obuhvatiti u jednom dvobroju *Liječničkog vjesnika*, ali Vam, dragi naši čitatelji, nastojimo pokazati djelić duha i entuzijazma naših članova, učitelja novih znanja.

U uvodu nailazimo na dva pregledna rada koja s osobitom pozornošću promišljaju COVID-19 kao novu bolest. Nastavljamo s prikazom samo malog dijela domaćih i međunarodnih smjernica u liječenju specifičnih stanja i kliničkih situacija poput šećerne bolesti u situaciji infekcije virusom SARS CoV-2. U prikazu metoda osobita pozornost posvećena je respiratornoj potpori te radiološkoj dijagnostici.

U nastavku slijedi pretisak članaka iz 1919. i 1991. godine, a potom povijesni pregled virusnih epidemija na našim prostorima u posljednjih stotinu godina.

Broj zatvaraju dva pisma uredniku koja donose vrijedne informacije o organizacijskim prilagodbama u doba epidemije te provedenim preventivnim postupcima.

Za kraj crtica iz povijesti HLZ-a i *Liječničkog vjesnika*:

„Sbor, u koji se domaći liečnici iza mnogih pokusa na pokon sabraše, započeo je svoj rad god. 1874., koji evo i na dalje nastavlja, kazuje *Liečnički viesnik*, u Zagrebu mjeseca siječnja 1877. godine.“

S osobitim poštovanjem,

Branimir Anić
Glavni urednik *Liječničkog vjesnika*

Željko Krznarić
Predsjednik Hrvatskoga liječničkog zbora

STRUČNO DRUŠTVO	SMJERNICE
HD ZA GINEKOLOŠKU ONKOLOGIJU	Preporuke za liječenje bolesnica s ginekološkim malignim tumorima tijekom pandemije COVID-19
HD ZA REGIONALNU ANESTEZIJU I ANALGEZIJU	Recommendations on Chronic Pain Practice during the COVID-19 Pandemic A Joint Statement by American Society of Regional Anesthesia and Pain Medicine (ASRA) and European Society of Regional Anesthesia and Pain Therapy (ESRA) (PRIJEVOD)
HD ZA ŠTITNJACU	Bolesti štitnjače i koronavirus (COVID-19)
HD ZA MENTALNO ZDRAVLJE DJECE I ADOLESCENATA	COVID-19: preporuke Hrvatskog društva za zaštitu mentalnog zdravlja djece i adolescenata, Hrvatskoga liječničkog zbora
HD ZA PEDIJATRIJSKU NEFROLOGIJU	COVID-19 in the Pediatric Population (PREUZETO OD Dr. Alex Cvetkovic Muntañola)
HD ZA NEFROLOGIJU DIJALIZU I TRANSPLANTACIJU	Preporuka rada u dijaliznim centrima tijekom COVID-19 infekcije
HD ZA NEFROLOGIJU DIJALIZU I TRANSPLANTACIJU	Preporuka za bolesnike na peritonejskoj dijalizi tijekom COVID-19 pandemije
HD ZA NEFROLOGIJU DIJALIZU I TRANSPLANTACIJU	Preporuke HDNDT-a za bubrežnu presadbu i bolesnike s bubrežnim presatkom i za simultanu presadbu gušterače i bubrega i bolesnike s presađenom gušteračom i bubregom u vezi s pandemijom COVID-19
HD ZA KLINIČKU PSIHIJATRIJU I HRVATSKO PSIHIJATRIJSKO DRUŠTVO	Preporuke Hrvatskoga psihijatrijskog društva za psihofarmakološko liječenje psihijatrijskih stanja tijekom epidemije koronavirusom
HD ZA AFEKTIVNE POREMEĆAJE I HRVATSKO PSIHIJATRIJSKO DRUŠTVO	Preporuke Hrvatskoga psihijatrijskog društva za organizaciju psihijatrijske skrbi i psihijatrijske intervencije tijekom epidemije koronavirusom
HD ZA KLINIČKU PSIHIJATRIJU	Zaštita dobrobiti zdravstvenih radnika za vrijeme epidemije COVID-19 i drugih zaraznih bolesti
HRVATSKO PULMOLOŠKO DRUŠTVO I HRVATSKO TORAKALNO DRUŠTVO	Što savjetovati bolesnicima s kroničnim bolestima pluća za vrijeme epidemije COVID-19
HD ZA INTENZIVNU MEDICINU	Smjernice za akutnu respiratornu potporu i mehaničku ventilaciju bolesnika oboljelih od COVID-19 infekcije s razvojem sindroma akutnog respiracijskog distresa

STRUČNO DRUŠTVO	SMJERNICE
HD ZA NUKLEARNU MEDICINU	COVID-19 pandemija: smjernice za odjele nuklearne medicine
HD ZA PRECIZNU (PERSONALIZIRANU) MEDICINU	COVID-19: preporuke hrvatskog društva za preciznu (personaliziranu) medicinu
HD ZA KLINIČKU PSIHIJATRIJU	Kako se nositi sa anksioznošću i stresom za vrijeme epidemije COVID-19
HD ZA KLINIČKU PSIHIJATRIJU	Epidemija koronavirusa (SARS-CoV-2) i duševno zdravlje – upute za samopomoć
HD ZA INTERNISTIČKU ONKOLOGIJU	Preporuke za onkološku skrb u uvjetima pandemije COVID-19 prema tumorskim sijelima
ESPEN I HD ZA KLINIČKU PREHRANU	ESPEN-ovo ekspertno mišljenje i praktične smjernice za nutritivnu potporu bolesnika s infekcijom SARS-CoV-2
HRVATSKOG DRUŠTVA ZA GINEKOLOŠKU ENDOKRINOLOGIJU I HUMANU REPRODUKCIJU I HRVATSKO DRUŠTVO KLINIČKIH EMBRIOLOGA	Preporuke Hrvatskog društva za ginekološku endokrinologiju i humanu reprodukciju i preporuke Hrvatskog društva kliničkih embriologa Za ponovnu uspostavu djelatnosti medicinski pomognute oplodnje zbog povoljne epidemiološke situacije u vrijeme COVID-19 pandemije
HD ZA ALERGOLOGIJU I KLINIČKU IMUNOLOGIJU	Preporuke za bolesnike s alergijskim bolestima i imunodeficijencijama u vrijeme epidemije novim korona virusom (SARS-CoV-2)
HD ZA ESTETSKU MEDICINU	Smjernice za medicinska postupanja u zdravstvenim ustanovama koje se bave estetskom antiaging medicinom
HD ZA HIPERTENZIJU	Izjava Europskog društva za hipertenziju (ESH) o hipertenziji, blokatorima renin angiotenzinskog sustava i COVID-19
HRVATSKO DRUŠTVO ZA HIPERTENZIJU HRVATSKOGA LIJEČNIČKOG ZBORA RADNA SKUPINA ZA ARTERIJSKU HIPERTENZIJU HRVATSKOGA KARDIOLOŠKOG DRUŠTV	Mišljenje o liječenju bolesnika lijekovima koji blokiraju renin-angiotenzinski sustav i povećanog rizika infekcije COVID 19 (korona) virusom
HD ZA INTERNISTIČKU ONKOLOGIJU	Preporuke Hrvatskog društva za internističku onkologiju za pružanju onkološke zdravstvene zaštite u uvjetima pandemije COVID-19
HD ZA INTERNISTIČKU ONKOLOGIJU	Što oboljeli od raka trebaju znati o infekciji COVID-19?
HRVATSKO DRUŠTVO ZA ULTRAZVUK U GINEKOLOGIJI I PERINATOLOGIJI	Preporuke za ultrazvučno praćenje trudnica i ginekoloških pacijentica za vrijeme pandemije COVID-19
HRVATSKO ORTOPEDSKO DRUŠTVO	Preporuke za organizaciju dijagnostičkih i terapijskih intervencija kod muskuloskeletnih poremećaja za vrijeme trajanja pandemije virusom COVID-19 – Hrvatsko ortopedsko društvo Hrvatskoga liječničkog zbora
HRVATSKO REUMATOLOŠKO DRUŠTVO	Preporuke Hrvatskoga reumatološkog društva liječnicima u postupanju s oboljelima od upalnih reumatskih bolesti tijekom epidemije COVID19
HRVATSKO DRUŠTVO ZA ENDOMETRIOZU	Preporuke za pristup pacijenticama s endometriozom tijekom COVID-19 pandemije
HD ZA HUMANU GENETIKU	COVID-19; preporuke Hrvatskog društva za humanu genetiku Hrvatskoga liječničkog zbora
HRVATSKO STOMATOLOŠKO DRUŠTVO	Mišljenje Hrvatskog stomatološkog društva/HLZ-a o postupanju s pacijentima u ordinaciji dentalne medicine tijekom pandemije COVID-19
HRVATSKO TRAUMATOLOŠKO DRUŠTVO	Mišljenje Hrvatskoga traumatološkog društva o postupanju s ozlijeđenim bolesnicima tijekom pandemije COVID 19

STRUČNO DRUŠTVO	SMJERNICE
HD ZA UPALNE BOLESTI CRIJEVA	Mišljenje o liječenju bolesnika s upalnim bolestima crijeva tijekom razdoblja epidemije COVID-19 (korona) virusom
HD ZA INFEKTIVNE BOLESTI	Kliničko zbrinjavanje pacijenata s COVID-19
HEPATOLOŠKA SEKCIJA HRVATSKOG GASTROENTEROLOŠKOG DRUŠTVA	Kliničke upute o liječenju bolesnika s kroničnim bolestima jetre i bolesnika nakon transplantacije jetre tijekom razdoblja epidemije COVID-19
HD ZA INTERNISTIČKU ONKOLOGIJU	Preporuke za onkološku skrb u uvjetima pandemije COVID-19 prema tumorskim sijelima
HD ZA OVISNOSTI	Moguće posljedice koronavirusa na ovisnike o drogama
ŽELJKO PLAZONIĆ	COVID-19 – srce u središtu
HD ZA KLINIČKU MIKROBIOLOGIJU I HD ZA INFEKTIVNE BOLESTI	Laboratorijska dijagnostika bolesti COVID-19
HD ZA HEMATOLOGIJU	Liječenje hematoloških bolesnika u uvjetima COVID-19 epidemije
HRVATSKO PARODONTOLOŠKO DRUŠTVO	Smjernice Hrvatskoga parodontološkog društva kod trijaže i postupaka za vrijeme pandemije COVID-19
HD ZA SHIZOFRENIJU	Mišljenje o liječenju bolesnika sa shizofrenijom i drugim psihotičnim poremećajima tijekom razdoblja pandemije COVID-19 virusom
HD ZA MENTALNO ZDRAVLJE DJECE I ADOLESCENATA I HD ZA DJEČJU I ADOLESCENTNU PSIHIJATRIJU I PSIHOTERAPIJU	Preporuke Hrvatskog društva za zaštitu mentalnog zdravlja djece i adolescenata, te HD za dječju i adolescentnu psihijatriju i psihoterapiju, Hrvatskoga liječničkog zbora
HRVATSKO DRUŠTVO ZA ŠKOLSKU I SVEUČILIŠNU MEDICINU	Očuvanje zdravlja školske djece i mladih tijekom epidemije COVID-19
HD ZA KLINIČKU PSIHIJATRIJU I HRVATSKO PSIHIJATRIJSKO DRUŠTVO	Preporuke Hrvatskoga psihijatrijskog društva za opće i specifične mjere smanjenja unosa i zaraze koronavirusom u okvirima psihijatrijskih jedinica općih bolnica i psihijatrijskih bolnica
HRVATSKO DRUŠTVO ZA DERMATOLOŠKU ONKOLOGIJU	Preporuke za postupanje s bolesnicima s melanomom kože za vrijeme trajanja epidemije COVID-19
HRVATSKO DRUŠTVO ZA KLINIČKU PSIHIJATRIJU, Klinika za psihijatriju Vrapče, Referentni centar Ministarstva zdravstva za psihosocijalne metode, Služba za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti NZJZ „Dr. Andrija Štampar“, Hrvatski zavod za javno zdravstvo	Program za očuvanja mentalnog zdravlja borbom protiv negativnih utjecaja tjeskobe i stresa
HD ZA AUDIOLOGIJU I FONIJATRIJU	Organizacija rada audiološke ambulante u mjerama ublažavanja COVID-19 pandemije
HD ZA AUDIOLOGIJU I FONIJATRIJU	Organizacija rada fonijatrijske ambulante u mjerama ublažavanja COVID-19 pandemije
Klinika za psihijatriju Vrapče Referentni centar Ministarstva zdravstva za psihosocijalne metode Hrvatsko društvo za kliničku psihijatriju Hrvatskoga liječničkog zbora Služba za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti NZJZ „Dr. Andrija Štampar“ Hrvatski zavod za javno zdravstvo	Recite stop uznemirujućim mislima
HD ZA DJEČJU NEUROLOGIJU	Postupanje i preporuke za neuropedijatrijske bolesnike u tijeku pandemije COVID-19 uzrokovane SARS-CoV-2
HRVATSKO KIRURŠKO DRUŠTVO	Preporuke Američkoga kirurškog društva i smjernice za trijažu i provođenje elektivnih kirurških zahvata u tijeku trajanja pandemije COVID-19 virusa

STRUČNO DRUŠTVO	SMJERNICE
HRVATSKO DRUŠTVO ZA ENDOSKOPSKU KIRURGIJU i HRVATSKO DRUŠTVO ZA DIGESTIVNU KIRURGIJU	Postupak s COVID-19 bolesnicima u abdominalnoj i laparoskopskoj kirurgiji
HD ZA GINEKOLOŠKU ENDOSKOPIJU	Preporuke HDGE za postupak kod ginekoloških endoskopskih postupaka u vrijeme pandemije COVID-19
HD ZA KLINIČKU CITOLOGIJU	Preporuke postupanja u djelatnosti kliničke citologije za vrijeme trajanja epidemije COVID-19
HRVATSKO DRUŠTVO ZA KARDIORESPIRATORNU FIZIOTERAPIJU I NIV, HZF HRVATSKO TORAKALNO DRUŠTVO HRVATSKO PULMOLOŠKO DRUŠTVO, HLZ SPECIJALNA BOLNICA ZA PLUĆNE BOLESTI, ROCKEFELLEROVA 3, ZAGREB KLINIKA ZA PLUĆNE BOLESTI JORDANOVAC, ZAGREB	Preporuke za fizioterapijske intervencije u bolesnika s infekcijom dišnog sustava virusom SARS-COV-2
HD ZA MEDICINU RADA	Preporuke za očuvanje zdravlja radne populacije u razdoblju pandemije COVID-19
Klinika za psihijatriju Vrapče Referentni centar Ministarstva zdravstva za psihosocijalne metode Hrvatsko društvo za kliničku psihijatriju Hrvatskoga liječničkog zbora Služba za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti NZJZ „Dr. Andrija Štampar“ Hrvatski zavod za javno zdravstvo	Glazba za opuštanje u prevenciji negativnog utjecaja stresa te u kontroli tjeskobe i poboljšanju spavanja
HRVATSKO SOMNOLOŠKO DRUŠTVO – DRUŠTVO ZA MEDICINU SPAVANJA	Preporuke za postupanje s pacijentima u Centrima i Laboratorijima za medicinu spavanja za vrijeme pandemije COVID-19
HD ZA TRANSFUZIJSKU MEDICINU	Preporuke Hrvatskog društva za transfuzijsku medicinu tijekom pandemije virusa SARS-CoV-2
KLINIKA ZA PSIHIJATRIJU VRAPČE HD ZA KLINIČKU PSIHIJATRIJU	Psihološki i psihosocijalni aspekti epidemije COVID-19
HRVATSKO DRUŠTVO ZA HITNU I INTERNISTIČKU INTENZIVNU MEDICINU	Postupak zdravstvenog osoblja u slučaju postavljene sumnje/potvrde koronavirusne infekcije (COVID-19)
HD ZA INTERNISTIČKU ONKOLOGIJU	Preporuke za onkološku skrb u uvjetima pandemije COVID-19 prema tumorskim sijelima
HRVATSKO ONKOLOŠKO DRUŠTVO	Preporuke Hrvatskoga onkološkog društva o organizaciji onkološke službe, onkološkom liječenju i praćenju tijekom pandemije virusom COVID-19
HD ZA ORALNU KIRURGIJU	Preporuke postupanja u djelatnosti oralne kirurgije za vrijeme trajanja epidemije COVID – 19
HD ZA HIPERBARIČNU MEDICINU	Smjernice Hrvatskog društva za hiperbaričnu medicinu Hrvatskoga liječničkog zbora o provođenju HBOT tijekom trajanja koronavirusne bolesti (COVID-19)
HD ZA LABORATORIJSKU MEDICINU	Sažetak postupnika za uzimanje i pripremu uzoraka pri laboratorijskoj dijagnostici COVID-19.
HRVATSKO DRUŠTVO ZA PATOLOGIJU I SUDSKU MEDICINU	Smjernice o postupanju u djelatnosti za patologiju tijekom trajanja pandemije uzrokovane s COVID-19
Klinika za psihijatriju Vrapče Referentni centar Ministarstva zdravstva za psihosocijalne metode Hrvatsko društvo za kliničku psihijatriju Hrvatskoga liječničkog zbora Služba za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti NZJZ „Dr. Andrija Štampar“ Hrvatski zavod za javno zdravstvo	Protektivno i rizično suočavanje sa stresom Prepoznajmo i izaberimo učinkovito ponašanje u borbi protiv negativnih posljedica stres

STRUČNO DRUŠTVO	SMJERNICE
HD ZA ENDOKRINOLOŠKU ONKOLOGIJU	Tumori hipofize, neuroendokrini tumori i koronavirus (COVID-19)
Klinika za psihijatriju Vrapče Referentni centar Ministarstva zdravstva za psihosocijalne metode Hrvatsko društvo za kliničku psihijatriju Hrvatskoga liječničkog zbora Služba za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti NZJZ „Dr. Andrija Štampar“ Hrvatski zavod za javno zdravstvo	Progresivna mišićna relaksacija
Klinika za psihijatriju Vrapče Referentni centar Ministarstva zdravstva za psihosocijalne metode Hrvatsko društvo za kliničku psihijatriju Hrvatskoga liječničkog zbora Služba za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti NZJZ „Dr. Andrija Štampar“ Hrvatski zavod za javno zdravstvo	Vježbe disanja za samokontrolu tjeskobe i stresa
HD ZA INTERNISTIČKU ONKOLOGIJU	Preporuke za onkološku skrb u uvjetima pandemije COVID-19 prema tumorskim sijelima

